

LEKTORZY

służba, formacja, modlitwa...

Podręcznik służby liturgicznej DA „Na Miasteczku”

Wersja 3 beta

Kraków 2012

Informacje ogólne

Postawy w czasie Mszy św.

1. Stojąca: stoimy skierowani na wprost od naszego krzesła lub w stronę ołtarza; wyjątek stanowi Ewangelia, podczas której koniecznie kierujemy się w stronę ambony – tak samo w czasie błogosławieństwa, jeśli jest ono udzielane z ambony. Ręce mamy złożone na piersi, palce wyprostowane i skierowane ku górze.
2. Siedząca: Siedzimy trzymając ręce na kolanach

Jeśli w czasie Mszy przewidziane jest powstanie kapłana razem z ludem, cała asysta w miarę możliwości wstaje i siada równocześnie, razem z Głównym Celebransem (nie zwracamy uwagi na innych Koncelebransów). W innych przypadkach także staramy się wstawać i siadać równocześnie. W szczególności:

1. Po Ewangelii staramy się usiąść jednocześnie. MŚ oraz I L odnoszący Ewangeliarz po powrocie na miejsce również siadają równocześnie w trójkę.
2. Po komunii wracamy na miejsca i stojąc czekamy na resztę Służby Liturgicznej poza ministrantami posługującymi z pateną. Nie klękamy, lecz po przybyciu wszystkich jednocześnie siadamy.

Pokłony i skłony

Poza procesją na wejście i zejście nie wykonujemy pokłonów. Zawsze w czasie Mszy św. przechodząc przez środek kościoła robimy skłon w stronę ołtarza – nie w stronę Tabernakulum.

Skłon głowy (bez pochylania ciała) wykonujemy w następujących momentach:

- podczas wymieniania imienia Maryi w czasie aktu pokuty;
- podczas wypowiedzania „Jezu Chryste” podczas hymnu Chwała na wysokości;

Skłon ciała (pochylając tułów) wykonujemy w czasie Wyznania Wiary, wypowiadając słowa „i za sprawą Ducha Świętego przyjął ciało z Maryi Dziewicy i stał się człowiekiem”.

Procesja wyjścia do Mszy św.

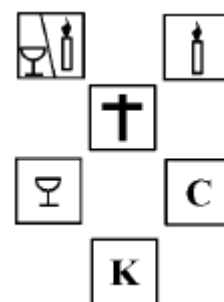
Gdy jest mniej niż 5-ciu ministrantów

Jeżeli jest mniej niż pięciu ministrantów, nie ma procesji wyjścia do Mszy św. Wychodzimy w rzędzie, jeden za drugim wyjściem znajdującym się po prawej stronie prezbiterium. Pierwsza osoba dzwoni dzwonkiem, umieszczonym po prawej stronie wejścia do prezbiterium. Poniżej zebrano schematy służby przy różnej ilości osób.

Z lewej znajduje się spis funkcji które należy wyznaczyć. Z prawej schemat procesji wejścia.

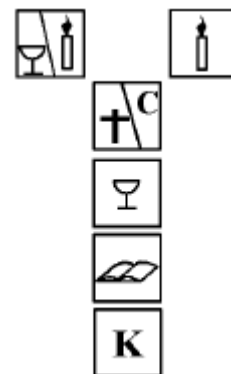
Procesja gdy jest 5-ciu ministrantów

Nie wynosimy procesyjnie ewangeliarza

Wariant 1

1. Ministrant światła/Ministrant ołtarza II
2. Ministrant światła
3. Ministrant krzyża/Lektor II/Ministrant księgi
4. Ministrant ołtarza I
5. Ceremoniarz/Lektor I

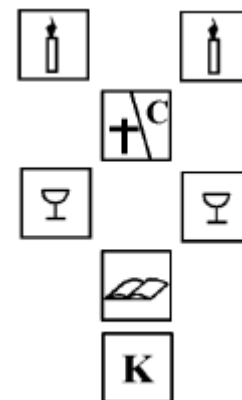

Wariant 2

1. Ministrant światła/Ministrant ołtarza II
2. Ministrant światła
3. Ceremoniarz/Krzyż/Lektor II
4. Ministrant Ołtarza I
5. Lektor I/Ministrant księgi

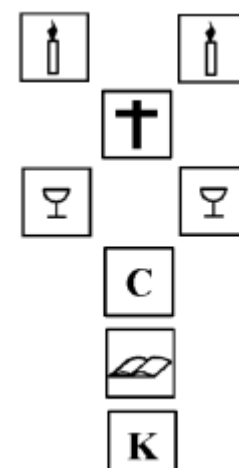
Procesja gdy jest 6-ciu ministrantów

1. Ministrant Światła
2. Ministrant Światła
3. Ceremoniarz/Krzyż/Lektor II
4. Ministrant Ołtarza I
5. Ministrant Ołtarza II
6. Lektor I/Ministrant księgi

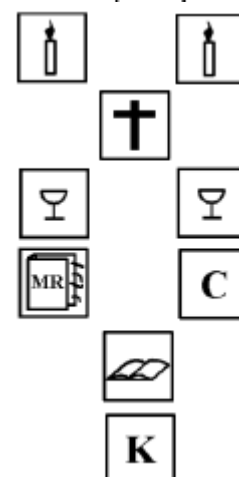
Procesja gdy jest 7-miu ministrantów

1. Ministrant światła
2. Ministrant światła
3. Ministrant krzyża/Lektor II
4. Ministrant Ołtarza I
5. Ministrant Ołtarza II.
6. Ceremoniarz/Lektor I
7. Ministrant Księgi

Procesja gdy jest 8-miu ministrantów

1. Ministrant światła
2. Ministrant światła
3. Ministrant krzyża

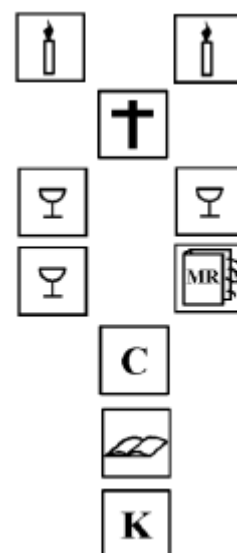

4. Ministrant ołtarza I
5. Ministrant ołtarza II
6. Lektor I
7. Ceremoniarz/Lektor II
8. Ministrant księgi

Procesja gdy jest 9-ciu ministrantów

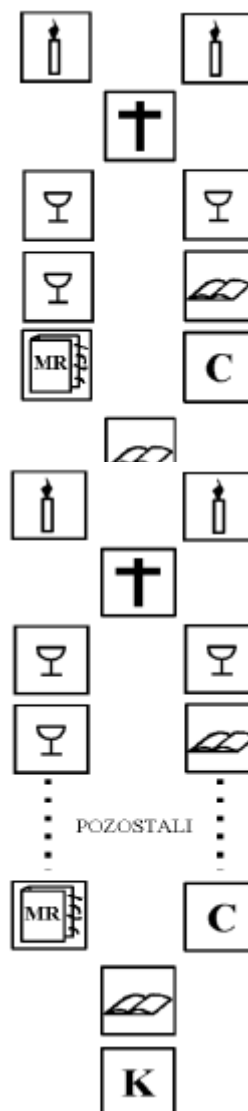
1. Ministrant światła
2. Ministrant światła
3. Ministrant krzyża
4. Ministrant ołtarza I
5. Ministrant ołtarza II
6. Lektor I.
7. Lektor II.
8. Ministrant księgi
9. Ceremoniarz

Ceremoniarz klęka razem z III MO i Ministrantem księgi na pierwszym stopniu przed ołtarzem.

Procesja przy 10-cio osobowej służbie ołtarza

1. Ministrant światła
2. Ministrant światła
3. Ministrant krzyża
4. Ministrant ołtarza I
5. Ministrant ołtarza II
6. Ministrant ołtarza III
7. Lektor I
8. Lektor II.
9. Ministrant księgi
10. Ceremoniarz

Procesja przy służbie ołtarza większej niż 10 osób

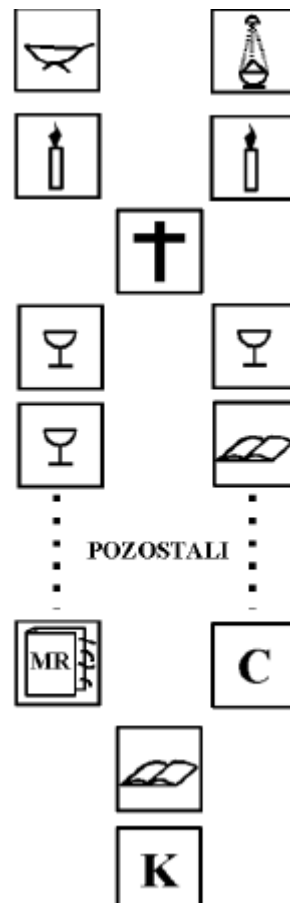
1. Ministrant światła
2. Ministrant światła
3. Ministrant krzyża
4. Ministrant ołtarza I
5. Ministrant ołtarza II
6. Ministrant ołtarza III
7. Kolejni ministranci
8. Lektor I
9. Lektor II
10. Ceremoniarz
11. Ministrant księgi

Gdy w służbie uczestniczą ministranci ognia

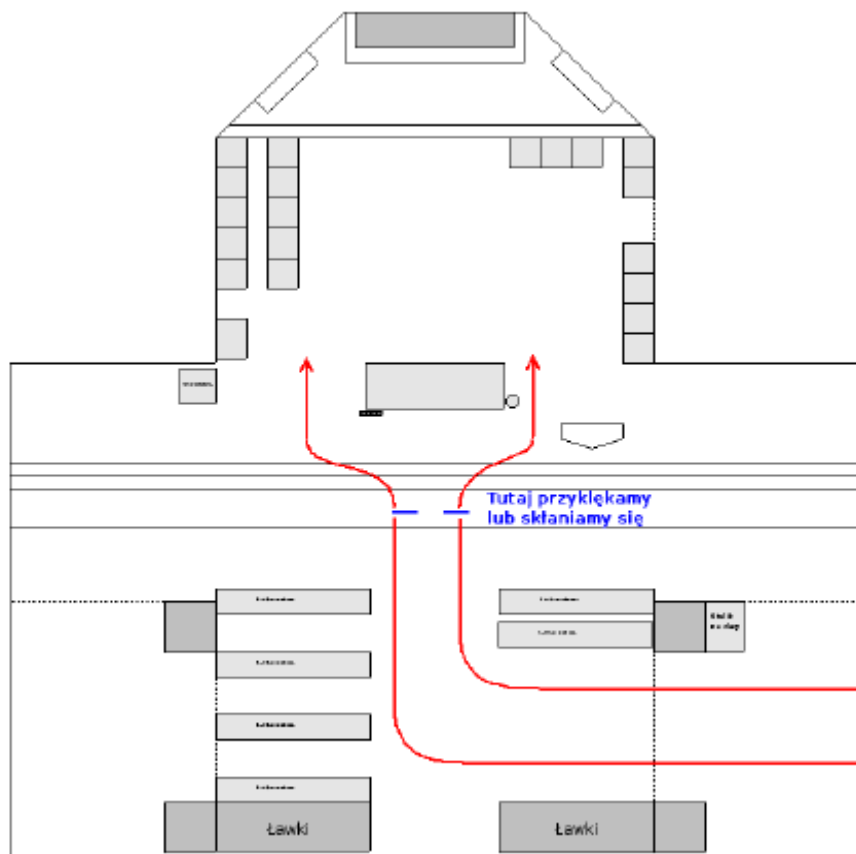
Ministranci ci ustawiają się na czele procesji. Przed ministrantami światła. W procesji wejścia nie przyklękają tylko skłaniają się na pierwszym stopniu ołtarza. Ministrantów takich można ustanowić, gdy dysponujemy co najmniej 8-mioma osobami. Stosujemy schemat dla służby przy ilości ministrantów o 2 mniejszej niż rzeczywista, jednocześnie pozostałe dwie osoby przyjmują funkcję ministrantów ognia.

Schemat dla pełnej służby ołtarza włączając ministrantów ognia.

1. Nawikulariusz
2. Turyferariusz
3. Ministrant światła
4. Ministrant światła
5. Ministrant krzyża
6. Ministrant ołtarza I
7. Ministrant ołtarza II
8. Ministrant ołtarza III
9. Lektor I
10. Lektor II
11. Ceremoniarz
12. Ministrant księgi

Schemat wyjścia procesyjnego do Mszy św.

Wychodząc do Mszy św. przechodzimy między filarem, a ławkami. Dwójkami wchodzimy na pierwszy stopień prezbiterium, przykłękamy i udajemy się na wyznaczone dla każdego miejsce.

Ministranci świateł nie przykłękają na pierwszym stopniu prezbiterium, tylko skłaniają głowę i wchodzi przed sam ołtarz, ustawiają świece na ołtarzu i bez przykłonienia ani skłaniania się podchodzą do swoich krzeseł. **NIE PRZYKLEKAJĄ.**

Ministrant krzyża zatrzymuje się w miejscu na stopniu, skłania głowę, wchodzi po stopniach, wkłada krzyż w

stojak, tak aby postacią ukrzyżowanego Jezusa był on skierowany w stronę ludzi i belka poprzeczna krzyża była ustawiona równolegle do przedniej krawędzi ołtarza. Następnie podchodzi do swojego krzesła. **NIE PRZYKLEKA.**

Lektor, który niesie w procesji ewangeliarz, również nie przykłada, tylko, skłania głowę i udaje się lewą stroną prezbiterium w stronę miejsca 5. Ustawia ewangeliarz na środku ołtarza i podchodzi do swojego krzesła. **NIE PRZYKLEKA.**

Uwaga – jeżeli jest sytuacja, przed lektorem niosącym ewangeliarz idzie nie para, lecz jedna osoba, to para poprzedzająca samotnego lektora wpuszcza go między siebie przed stopniem (nr 2) na którym przykłękają wszyscy razem.

Procesja wyjścia.

Procesja wyjścia to procesja na zakończenie Mszy św. Ma miejsce na Mszach św. w dni powszednie. Jej kierunek jest analogiczny jak na Schemacie 3, tylko zwrot jest przeciwny.

Ministranci Świateł i Ministrant krzyża po Modlitwie po komunii udają się odpowiednio po świece i po krzyż. Ustawiają się przed pierwszym rzędem nieprzenośnych ławek. W tym czasie są ewentualne ogłoszenia. Pozostali czekają. Po tym jak ksiądz udzieli wiernym błogosławieństwa i ucałuje ołtarz wszyscy pozostali w prezbiterium członkowie Służby Liturgicznej dołączają do MŚ i MK. Czynią to natychmiast po słowach „idźcie w pokoju Chrystusa”. Asysta schodzi jako ostatnia. Wszyscy (prócz ministrantów świateł i krzyża) wspólnie z księdzem przykłękają, odwracają się i udają się procesyjnie do zakrystii.

Zakres czynności Ministrantów Ołtarza

Przed Mszą św.

1. MO mają dopilnować, aby został wystawiony stolik na dary. 10-5 min przed rozpoczęciem Mszy św. (jeżeli służba darów zgłosiła swoją obecność) I, II i III MO wynoszą dary na stolik
2. Jeżeli do 5 min przed rozpoczęciem Mszy św. do ceremoniarza nie zgłosiła się żadna osoba ze służby darów II i III MO wynoszą dary, a I MO prosi kilka osób (w zależności od tego ile jest darów, po jednej osobie do jednego daru), aby przynieśli je do ołtarza po skończonej Modlitwie wiernych.
3. Do obowiązków MO - również przed mszą - należy wyniesienie kielicha z puryfikaterzem i palką na stolik w prezbiterium. Należy także złożyć korporał będący na ołtarzu i położyć go na kielichu.

Podczas Mszy św.

1. **Po modlitwie wiernych** I oraz II MO podchodzą razem do ołtarza (I MO przynosząc kielich), stają w środku i wykonują jednocześnie ukłon w stronę ołtarza. II MO bierze Ewangeliarz i odnosi go na miejsce obok tabernakulum i wraca na miejsce. I MO tymczasem rozkłada kielich *po czym wykonuje ukłon* i przechodzi na prawą stronę ołtarza (bliżej kredensu), gdzie lektor schodzący po dary powinien położyć ampułki
2. I MO po rozłożeniu kielicha bierze ampułki, czeka, aż ksiądz obróci się w stronę stolika; *podchodzi do księdza*; ampułki podaje prawą ręką, „uchem” w stronę księdza, najpierw wino, później wodę; skłania głowę i wraca w stronę stolika, odstawia obie ampułki i bierze tackę i dzbanuszek. II MO staje po prawej stronie I MO z ręczniczkami
3. Jeżeli na Mszy używa się kadzidła, obydwaj MO stają za trybularzem i czekają aż skończy się okadzenie ołtarza i celebransa. W przeciwnym razie czekają, aż ksiądz skończy modlitwę „Przyjmij nas Panie” (wykonuje ją z głębokim ukłonem)
4. Po tym jak ksiądz skończy modlitwę podchodzą obydwaj do niego i I MO obmywa księdzu dłonie, II MO podaje ręczniczek; obydwaj skłaniają głowę i wracają do stolika; I MO wylewa wodę z tacki do szklanego naczynia, które stoi na stoliku, II MO odkłada poskładany ręczniczek; odwracają się i we dwóch równo wracają na swoje miejsca; nie siadają po tych czynnościach tylko czekają na dalszy etap liturgii (chyba, że wyraźnie daje się odczuć, że schola jeszcze będzie przez dłuższy czas śpiewać)
5. **Dzwonienie:** Dzwoni III MO. Pod koniec śpiewu „Święty, Święty...” podchodzi do dzwonek i gongu. Klęka i dzwoni w odpowiednim momencie *trzykrotnie* dzwonekami. Na podniesienie Ciała i Krwi Pańskiej dzwoni gongiem po trzy razy. Po podniesieniu kielicha z Krwią Pańską dzwoni *trzykrotnie* w momencie wykonania przez księdza pokłonu
6. **po odebraniu znaku pokoju** I MO przekazuje znak pokoju II MO, następnie podchodzi do stolika i bierze tyle paten ile jest już księży w prezbiterium, ale minimalnie dwie (w niedzielę i święta trzy). Wraca na swoje miejsce w prezbiterium i przekazuje je najpierw MO a gdy paten jest więcej niż MO to podaje je kolejnym lektorom. Razem ze wszystkimi ministrantami ołtarza klękają w prezbiterium.

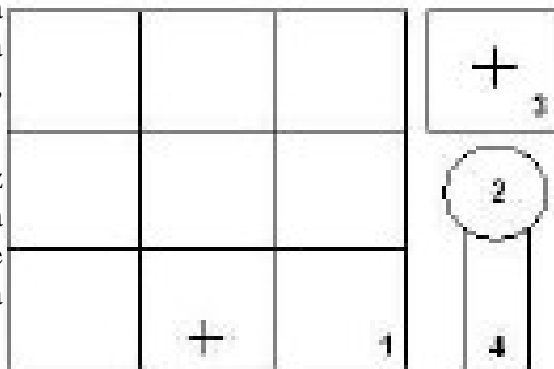
7. Po odmówieniu modlitwy „Panie nie jestem godzien...”, sprawnie i w miarę szybko udają się razem z pozostałymi członkami służby ołtarza przed pierwszy stopień prezbiterium i ustawiają się JAKO PIERWSI. Jeżeli księża najpierw podchodzą rozdawać komunię do naw bocznych kościoła, nie podchodzi do nich I MO tylko pozostali ministranci, którzy mają pateny. IMO stara się pozostać przy księdzu celebrującym Eucharystię
8. Ministrant z pateną stoi zawsze po prawej stronie księdza. Prawą ręką trzyma patenę a lewą kładzie na piersi. Powinien patenę trzymać cały czas pod ręką księdza trzymającą Najświętszy Sakrament – zadaniem pateny jest „wyłapanie” wszystkich okruczków, które mogłyby spaść na podłogę. Wierzmy przecież, że nawet w najmniejszy okruczek Chleba Eucharystycznego po przeistoczeniu jest ciałem Jezusa. Ministrant stara się tak przystawiać patenę wiernym, aby ksiądz nie miał problemu z podaniem Komunii św. Nie śpiewa. Po tym jak ksiądz, z którym stoi dany MO, skończy rozdawać Komunię św. MO obraca się do księdza, przechyla patenę nad puszką, tak aby ksiądz mógł zebrać z pateny części Pana Jezusa, które się na niej znajdują. Następnie wracając do prezbiterium odkłada patenę i idzie na swoje miejsce.
9. MO, który stał z pateną przy Celebransie po odłożeniu pateny bierze ampułkę z wodą i podchodzi do Cs, aby nalać mu wody do głębokiej pateny lub do kielicha. Następnie wraca do stolika i czeka na to, aż Cs poskłada kielich i odejdzie od ołtarza (Jeżeli ksiądz nie złoży korporału to musi to zrobić MO). Wtedy MO podchodzi do ołtarza skłania głowę bierze kielich i patenę, skłania głowę i odchodzi w stronę stolika. Odkłada kielich i patenę, a następnie wraca na swoje miejsce.

Rozłożenie kielicha

Kielich rozkłada I MO. Poniższy schemat przedstawia powinno wyglądać rozłożenie kielicha na ołtarzu.

I MO bierze kielich i podchodzi do ołtarza. Skłania głowę, stawia kielich na ołtarzu. Najpierw rozkłada korporał (na Rys 3. nr1), najpierw w prawą stronę, później w lewą, potem w górę i w dół.

Następnie ustawia kielich (na Rys 3. nr 2), ściąga z kielicha palkę (3) i kładzie tak jak na rysunku. Ściąga puryfikaterz (4), składa go na pół i złożeniem do siebie kładzie na ołtarzu, tak aby delikatnie zachodził na kielich. Skłania głowę i odchodzi w stronę stolika.

UWAGI:

Robi to wszystko w miarę spokojnie, ale nie ślamazarnie. Jeżeli nie zdąży przed przyniesieniem darów, nie ma co się denerwować tylko skończyć tę czynność spokojnie. Inni mają obowiązek czekać, aż I MO skończy.

W jakich momentach dzwonić dzwonekami

Często problemem dla nowych lektorów jest wyczucie momentu, w którym należy pierwszy raz zadzwonić dzwonekami (na przyklęknięcie całego ludu). Zależy to od odmawianej Modlitwy Eucharystycznej

W każdej ME poza pierwszą dzwonimy w chwili, gdy po śpiewie „Święty, Święty, Święty” celebrans po raz pierwszy złoży ręce

Wyjątkiem jest Pierwsza Modlitwa Eucharystyczna. Ta w przeciwieństwie do pozostałych ma o wiele dłuższą część przed przeistoczeniem. Rozpoznać ją można po pierwszych słowach: „Ojciec nieskończenie dobry,...”. W przypadku tej modlitwy czekamy, aż celebrans złoży ręce po raz trzeci (na słowach: „... i dołącz do grona swoich wybranych”).

Zakres czynności Ministrantów Światła

Ustawienie świec na ołtarzu

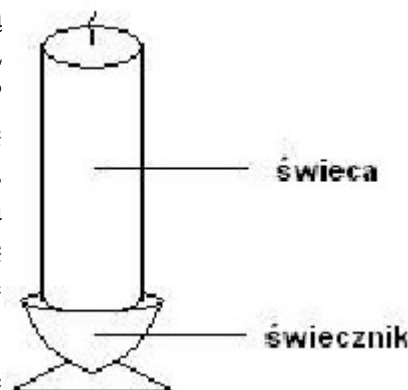
- MŚL ustawia świecę tak aby nie była ona zasłonięta przez świecznik, ale jak najbliżej lewej krawędzi ołtarza;
- MŚP ustawia świecę mniej więcej w takiej samej odległości od prawej krawędzi ołtarza jak odległość od lewej krawędzi ołtarza świecy, którą ustawił MŚL;

Przed Mszą św.

Jeżeli jest procesja wyjścia do Mszy św., to ministranci światła mają dopilnować, aby oba skrzydła drzwi łączących Kaplicę Pojednania z główną częścią kościoła były otwarte oraz aby były schowane ławki i znajdujące się w tym miejscu składane krzesła przed samym wyruszeniem procesji MŚL powinien sprawdzić czy jest przejście w miejscu, w którym będzie szła procesja; jeżeli nie ma, to powinien poprosić stojących w tym miejscu ludzi, aby zrobili to przejście.

Podczas Mszy św.:

1. **Procesyjne przeniesienie Pisma św. na Ewangelię z Ołtarza na Ambonę:** Podczas śpiewu na ewangelię, kiedy Celebrans wstaje ze swojego krzesła, wstają również Ministranci światła. MŚP podchodzi do ambony i chowa Lekcjonarz (jeśli nie było II czytania), po czym obaj MŚ od razu, razem, w miarę równo udają się po świece znajdujące się na ołtarzu
2. Przystają przed ołtarzem (nie schodząc na dół) skłaniają głowę w stronę ołtarza, po czym biorą swoje świece: MŚL prawą ręką trzyma świecę, a lewą ręką jej świecznik; MŚP odwrotnie (patrz rysunek) Obydwaj obracają się w stronę wiernych do środka ołtarza: MŚL przez swoje prawe ramię; MŚP przez swoje lewe ramię. Następnie schodzą na pierwszy stopień prezbiterium; obracają się znowu w stronę ołtarza: MŚL przez swoje lewe ramię, MŚP przez swoje prawe ramię.
3. Czekają, aż ksiądz weźmie ewangeliarz z ołtarza i zacznie podchodzić do ambony. Wtedy obracają się w prawą stronę i podchodzą w miarę równo z księdzem do ambony. Ustawiają się w taki sposób, aby świece były trzymane na „krawędziach” ambony.
4. Trzymając świece, czekają, aż ksiądz skończy czytać ewangelię.

5. Podczas Mszy celebrowanej przez biskupa zwykle jest błogosławieństwo: *Ministranci światła czekają na miejscu, dopóki biskup go nie udzieli*
6. Następnie Ministranci Światła idą równocześnie z lektorem odnoszącym Ewangeliarz przed ołtarz. Przed ołtarzem (nie wcześniej) wchodzi po stopniach i odstawiają świece. Następnie wykonują (najlepiej razem z lektorem odnoszącym Ewangeliarz) skłon i wracają na miejsce.
7. **Po procesji z darami:** Jeśli się zbiera składkę, obaj MŚ świec schodzą z powrotem na pierwszy stopień prezbiterium i czekają na trzeciego ministranta do składki, który przynosi im koszyki.
8. **Przekazanie znaku pokoju:** Obaj MŚ zaraz po otrzymaniu znaku pokoju od asysty przekazują go najbliższemu stojącemu lektorowi i od razu schodzą, aby przekazać znak pokoju wiernym (w kilku pierwszych rzędach z brzegu, tak aby nie robić zamieszania). Wraz z początkiem śpiewu „Baranku Boży” powinni zakończyć przekazywanie znaku pokoju i iść w stronę ołtarza. Następnie ustawiają się przed pierwszym stopniem prezbiterium, przyklękają razem ze wszystkimi po „Baranku Boży..”.
9. Po odmówieniu modlitwy wstają, odwracają się w stronę wiernych i ustawiają się w takiej odległości od pierwszego stopnia prezbiterium, aby pozostali członkowie służby ołtarza mogli się ustawić w rzędach do komunii. Pozostali lektorzy natychmiast po modlitwie: „Oto Baranek Boży...” wstają i ustawiają się w dwóch rzędach.

Zakres czynności asysty

Przed Mszą św.

MKs pyta Celebransa (Cs) jaki będzie formularz, jaka prefacja i modlitwa eucharystyczna, ewentualnie uroczyste błogosławieństwo; zakłada wstążki w mszale we wskazanych przez Cs miejscach. Następnie zanosi Mszal na krzesło obok wejścia do prezbiterium - jeśli służba liturgiczna jest bardzo liczna stawia się go na prawym parapecie w głębi prezbiterium.

Cer rozdziela funkcje poszczególnym lektorom, oraz informuje księdza o zgłoszonych ogłoszeniach

Podczas Mszy św.

1. **W procesji wyjścia** do Mszy św. Mks i Cer idą przed ministrantem wnoszącym Ewangeliarz. Asysta siada na krzesłach obok Cs. Jeśli Mszę Św. sprawuje więcej niż jeden kapłan, wówczas Cer siada przy bocznej ścianie. Przez całą Liturgię asysta pomaga siadać Cs podnosząc tylną część ornatu.
2. **Po Modlitwie wiernych** ceremoniarz natychmiast schodzi razem z kapłanem odebrać dary. Musi to zrobić natychmiast, aby ksiądz widział, że jest procesja. Jeśli w darach jest puszka, to wówczas po dary schodzi także Mks. Ksiądz może sobie również zażyczyć, aby to ministranci wzięli odeń patenę z hostią – wówczas do odebrania darów potrzebna jest jeszcze jedna osoba
3. MKs przenosi Mszal otwarty na przygotowaniu darów, jeśli ksiądz sobie tego zażyczy; w dużej większości przypadków ksiądz formuły modlitw na przygotowanie darów zna na pamięć i nie potrzebuje korzystać z mszału – wówczas przynosi się mszał w momencie obmycia.

4. Jeżeli jest okadzenie trzeba pamiętać, że MKs powinien zabrać Mszał z ołtarza na czas okadzenia, odchodząc z nim kilka kroków w tył.
5. **Po puryfikacji** MKs i Cer podchodzą do ołtarza. Ustawiają się przodem do wiernych, mogą być lekko zwróceny w stronę Cs. Cer ma się ustawić mniej więcej w takiej samej odległości od ołtarza co MKs i być zwróconym do Cs mniej więcej pod takim samym kontem co MKs.
6. **Po Modlitwie nad darami** otwiera zaznaczoną wcześniej prefację, w zależności od tego, którą życzył sobie Cs; recytowaną lub śpiewaną;
7. W chwili, gdy do ołtarza podchodzą koncelebransi, Ceremoniaż rozdaje im wyciągi z mszału, które znajdują się na półeczce pod kredensem (tam gdzie są pateny)
8. **Podczas śpiewu „Święty, święty..”** otwiera Mszał na odpowiednią Modlitwę Eucharystyczną;
9. **Po Modlitwie Eucharystycznej**, na słowa „Przez Chrystusa, z Chrystusem...” otwiera wersję śpiewaną tych słów (strona przed 4 zakładką od dołu) *jeśli ksiądz zażyczył wcześniej prefację śpiewaną*. Następnie przewraca kolejne strony, w miarę jak Cs je odmawia; Po odebraniu od Cs znaku pokoju przekazuje znak pokoju MŚ, następnie przekazuje go kolejnemu lektorowi i wraca na swoje miejsce przy ołtarzu;
10. **Po przyjęciu Komunii** wchodzi na prezbiterium, podchodzi do ołtarza i otwiera Mszał na formularzu (Modlitwa po Komunii); następnie wraca na swoje miejsce.
11. **Na błogosławieństwo** asysta podchodzi wraz z Cs do ołtarza. Tam przyjmują błogosławieństwo. Czekają, aż Cs ucałuje ołtarz.. Następnie w zależności od tego czy jest procesja wyjścia ustawiają się w niej jeżeli nie ma to obracają się w stronę tabernakulum przyklekają ze wszystkimi i wychodzą z prezbiterium. W procesji wyjścia asysta idzie przed Cs.

Zakres czynności Ministranta Krzyża

1. **procesja wejścia:** MK idzie sam zaraz za ministrantami światła, staje na stopniu z dywanikiem, robi ukłon głową po czym odstawia krzyż na miejsce.
2. **procesja zejścia:** krzyż jest zabierany przez MK równocześnie z ministrantami światła, czyli po modlitwie po komunii

Zakres czynności Lektora

Przed Mszą św.

Przed mszą warto czytanie wcześniej przeczytać (można nawet szeptem albo wręcz na głos w drugiej zakrystii), nie tylko po to aby wyłapać trudne słowa i zdania, ale przede wszystkim aby zrozumieć czytanie – aby w czasie Mszy wiedzieć, o czym się czyta.

II Lektor musi sprawdzić i zapamiętać ilość zwrotek w Psalmie Responsoryjnym

Jeśli w procesji wynosi się Ewangeliarz, I Lektor (I L) jest odpowiedzialny za znalezienie perykopy w Ewangeliarzu przeznaczonej na dzień bieżący (można odwołać się do indeksu znajdującego się na końcu Ewangeliarza), po czym (jeśli jest dzień powszedni) pokazać Celebransowi, która

Ewangelia ma zostać przeczytana.

Podczas Mszy św.

1. I L w procesji na wejście niesie Ewangeliarz.
2. **Po Kolekcje** I L czeka, aż główny Cel usiądzie. Następnie podchodzi do ambony, odwraca się, kłania się Celebransowi, po czym zwróciwszy się ponownie w stronę ludu czyta wyraźnie. Po zakończeniu czytania odwraca się w stronę Celebransa i czeka aż podejdzie psalterzysta, po czym wykonuje razem z nim pokłon, po czym wraca na miejsce.
3. Jeśli wykonuje się drugie czytanie (w niedziele i uroczystości), wówczas II Lektor podchodzi do ambony pod koniec psalmu (w czasie ostatniego refrenu) i staje obok psalterzysty, po czym obydwaj odwracają się i wykonują jednocześnie pokłon w stronę Celebransa. Następuje drugie czytanie, po którym, jeśli wnoszony był Ewangeliarz, II Lektor chowa Lekcjonarz.
4. Po Ewangelii I L podchodzi do kapłana czytającego Ewangelię i odbiera od niego Ewangeliarz, po czym odnosi go na środek ołtarza. Wykonuje pokłon i wraca na miejsce.
5. W przypadku Mszy episkopalnej (sprawowanej przez biskupa) po Ewangelii *kapłan/I L* przekazują najpierw Ewangeliarz biskupowi, który może tym Ewangeliarzem pobłogosławić. Po błogosławieństwie I L odbiera od biskupa Ewangeliarz i przenosi go na ołtarz, jak wyżej
6. **Podczas procesji z darami:** I Lektor wychodzi wraz z MO niosącym kielich, bierze Ewangeliarz i odkłada go na ołtarz przedsoborowy (

Zakres czynności Ministrantów Ognia: Turyferariusz i Nawikulariusz

Informacje ogólne

Trybularz i łódkę trzyma się w lewej ręce, prawą rękę trzymając na sercu. Należy uważać, aby kołysząc kadzielnicą, nie kołysać się samemu. To, który z ministrantów stoi po której stronie łatwo zweryfikować. Wystarczy sobie wyobrazić, że ksiądz nakłada prawą ręką kadzidło z łódki do kadzielnicy. Stąd łatwo wywnioskować, że Nawikulariusz stoi po prawej stronie Turyferariusza.

Podając trybularz do zasypania, Tr trzyma w lewej ręce uchwyt kadzielnicy, a kciukiem podciąga kółko, podnosząc w ten sposób pokrywę trybularza na wysokość ok. 8-12 cm. Prawą ręką chwyta łańcuchy nad pokrywą i podnosi kadzielnicę tak wysoko, aby kapłan mógł swobodnie zasypać kadzidło. Naw trzyma w tym czasie łódkę przy samej kadzielnicy, ułatwiając kapłanowi zasypywanie.

Tr odbiera kadzielnicę przez chwycenie jej całą dłonią za łańcuchy poniżej ich połączenia; poprawia uchwyt dopiero wtedy, kiedy jest w takim miejscu, które nie stwarza dodatkowego zamieszania.

Przed Mszą św.

Przed rozpoczęciem liturgii Ministranci ognia (MOg) przygotowują węgiel. Zwykle rozpala się go trzymając nad płomieniem świeczki i wystarczą w zupełności trzy węgielki, w gorące i duszne dni

można się ograniczyć do jednego (posługa z kadzidłem ma pomagać wiernym w przeżywaniu Eucharystii a nie przeszkadzać).

Po rozpaleniu ognia MOg niosąc kadzielnicę i łódkę wchodzi do zakrystii na 3 do 4 minut przed rozpoczęciem Mszy św. Gdy Celebrans (Cel) jest gotowy do rozpoczęcia procesji, podaje się mu trybularz i kadzidło do zasypania. Cel po zasypaniu czyni znak krzyża nad trybularzem (w czasie mszy nie każdy kapłan błogosławi) i wtedy należy zająć miejsce na czele procesji.

Podczas Mszy św.

1. **Pierwsze okadzenie ołtarza.** Podczas wyjścia procesyjnego do Mszy św., po wejściu na pierwszy stopień prezbiterium, (MOg) wykonują skłon i wchodzi na lewą stronę prezbiterium ustawiając się obok chrzcielnicy, ale tak, aby nie przeszkadzać w wejściu na prezbiterium pozostałym uczestnikom procesji.
2. Gdy Cel ucałuje ołtarz, MOg już powinni stać w pobliżu, tak, by przypomnieć kapłanowi o okadzeniu. MOg podają Cel kadzidło do zasypania i Tr przekazuje mu trybularz. Zaraz po tym Naw obchodzi kapłana stając po jego drugiej stronie. Kapłan okadza Ewangeliarz, a następnie ołtarz obchodząc go dookoła, po drodze okadzając krzyż. Prowadzi Tr, źle wygląda oglądanie się za siebie, na kapłana. Jeśli kapłan nie ustalił wcześniej w zakrystii, jak będzie wyglądało okadzenie to należy zejść z pierwszego stopnia prezbiterium jeden stopień. Pokłon będzie przed ołtarzem przed okadzeniem Ewangeliarza, po czym ponowny pokłon; pokłon przed krzyżem, okadzenie, pokłon (Tr nie wychodzi wtedy stopień w górę, tylko równo stoją wszyscy na jednym stopniu). Następnie MOg wraz z Cel idą dalej, po minięciu ostatniego rogu ołtarza, Naw wyprzedza kapłana, aby gdy ten będzie oddawał trybularz Tr stać obok niego. Następnie Tr i Naw lekko się skłaniają i wychodzą z prezbiterium. Przechodząc środkiem kłaniają się razem w stronę ołtarza
3. **Procesja z ewangeliarzem.** Gdy rozpocznie się śpiew allelujacyjny (czyli Alleluja, Chwała Tobie...) Tr i Naw wchodzi do prezbiterium, stają przed celebransem i się kłaniają. Następnie, jeśli kapłan siedzi (*ma do tego prawo, jeśli jest biskupem*), należy uklęknąć w czasie zasypywania na lewe kolano, jeżeli stoi to podaje mu się kadzielnicę i kadzidło do zasypania. Po zasypaniu MOg kłaniają się przed księdzem i idą w stronę ołtarza. Tr staje przed ołtarzem (od strony tabernakulum) po prawej stronie, Naw po lewej.
4. Po tym jak ksiądz weźmie ewangeliarz i odwróci się w stronę ambony MOg ruszają razem z Cel w procesji z ewangeliarzem w stronę ambony. Tam ustawiają się po lewej stronie ambony. Po uczynieniu znaku krzyża przed Ewangelią przez kapłana, Tr podaje mu kadzielnicę. Po zakończeniu odczytywania słów z Pisma (ewentualnie czekamy na koniec błogosławieństwa ewangeliarzem), MOg wychodzą z prezbiterium wynosząc kadzielnicę poza prezbiterium (dobrze jest wtedy wrzucić jeden węgiel, nie rozdmuchując go, sam się rozpali od pozostałych).
5. **Drugie okadzenie ołtarza.** W trakcie procesji darów MOg wchodzi do prezbiterium, na jego środku kłaniają się w stronę ołtarza i ustawiają się koło chrzcielnicy. Gdy kapłan będzie ofiarowywał wino w kielichu (podniesie kielich w górę), MOg podchodzą do ołtarza, tak aby zablokować Ministrantów Ołtarza (którzy mogliby przez pomyłkę chcieć obmyć ręce księdzu przed okadzeniem). Kapłan odstawi kielich, pochyli się na moment, aby odmówić modlitwę „Przyjmij nas Panie...”, a następnie Tr podaje księdzu kadzielnicę do zasypania i znów tak jak poprzednio następuje okadzenie darów, po czym Tr i Naw wraz z księdzem obchodzą ołtarz, tak samo jak za pierwszym razem (zwykle kapłan nie wprowadza

niczego nowego, a jeśli były jakieś udziwnienia za pierwszym razem, na przykład okadzenie krzyża stojąc na wprost środka ołtarza, to teraz będzie tak samo). Gdy okadzony zostanie ołtarz i krzyż, i celebrans odda kadzielnicę, Tr okadza Cel. Tr macha po jednym razie, w kolejności *środek, na prawo, na lewo*. Nie kadzi się prosto w twarz księdzu, tylko na wysokości piersi; trzeba uważać aby nie uderzyć Cel. *W przypadku większej ilości kapłanów okadzany jest tylko celebrans*. Następnie następuje okadzenie ludu; MOg schodzą na pierwszy stopień prezbiterium; kłaniają się; jedno machnięcie na lewo, jedno na prawo i przed siebie, pokłon i powrót na miejsce koło chrzcielnicy.

6. **Przeistoczenie.** Podczas śpiewu „Święty, święty...” Tr i Naw przechodzą przed ołtarz (na stopień z dywanikiem); Naw rozgarnia węgle, jeśli trzeba dosypuje łyżeczkę kadzidła, aby widać było trochę dymu. Robi to dyskretnie. Po zakończeniu śpiewu MOg kłękają w tym samym czasie co pozostali członkowie Służby Ołtarza.
7. Gdy kapłan wznosi Ciało i Krew Pana Jezusa, Tr czeka na dźwięk gongu i po każdym jego odgłosie, lekko uderzając czaszą kadzielnicy o łańcuch, 1 raz okadza Ciało Chrystusa (*pierwszy gong - okadzenie na środek, drugi gong – na lewo, trzeci gong – na prawo*), a później w ten sam sposób okadza się Krew Chrystusa. Po zakończeniu Przeistoczenia, MOg wstają, przesuwiają się w prawo, stając mniej więcej na środku pomiędzy ołtarzem a amboną (będąc nadal na pierwszym stopniu prezbiterium); czekają na słowa Wielkiej Doksologii (Przez Chrystusa, z Chrystusem i w Chrystusie...)
8. Po słowie „Amen” kłaniają się do ołtarza i przez prezbiterium wychodzą na zewnątrz kościoła; następnie wysypują resztki węgla (zakopują w ziemię znajdującą się w betonowym kwietniku), oczyszczają trybularz, zanoszą go wraz z łódką do zakrystii; wracają na prezbiterium, wchodząc kłaniają się w stronę ołtarza.

Zbieranie składki.

Jeżeli istnieje taka możliwość wyznaczamy 4, a nawet 7 osób do zbierania ofiary. Nie należy omijać tej funkcji, z tego względu, że zebrana przez studentów składka podczas mszy studenckich jest przeznaczana na potrzeby naszego duszpasterstwa. Jeżeli funkcję tę powierzmy księżom składka prawdopodobnie zostanie przeznaczona na cele parafii. Nie zapominajmy więc o tej posłudze w czasie niedziel i uroczystości.

Poniżej przedstawiony jest sposób zbierania składki przy 4 osobach wyznaczonych; zawsze są to MŚ, a także wyznaczeni inni lektorzy. Przy większej (lub mniejszej) liczbie osób należy się odpowiednio dostosować

1. **W czasie przygotowania darów**, jak MŚ odłożą świece na ołtarz, trzeci lektor bierze trzy koszyki, zchodzi na dół przed ołtarz stając między MŚ, podaje im po jednym koszyku. Wykonują razem skłon głowy po czym ruszają zbierać składkę. LMS zbiera w lewej nawie, PMS w prawej, a trzeci lektor w środkowym przejściu i pod drzwiami
2. Ten kto pierwszy zbierze w swojej części zbiera także w Kaplicy Pojednania.
3. Po zebraniu składki wracamy do zakrystii dołem. Nie przechodzimy przez prezbiterium. W zakrystii odstawiamy koszyki i wracamy do prezbiterium.
4. Czwarty lektor nie wychodzi przed ołtarz, lecz na początku przygotowania darów zabiera koszyk z zakrystii i idzie zbierać składkę na chór.

Słowniczek

Akolita	posługa udzielana alumnom seminariów duchownych. Potocznie jest to ministrant niosący świece w czasie procesji.
Akolitka	świeca niesiona przez ministranta obok krzyża w czasie uroczystych liturgii (na czele procesji) lub podczas czytania Ewangelii.
Alba	długa, biała szata (łac. albus = biały), sięgająca do kostek z długimi rękawami. Nazwa pochodzi od jej białego koloru, symbolizuje łaskę chrztu św.
Ambona	miejsce głoszenia i czytania Słowa Bożego.
Ampułki	naczynia na wino i wodę używane w czasie Mszy świętej.
Błogosławieństwo	życzenie uzyskania specjalnej przychylności Bożej dla jednostki, wspólnoty lub rzeczy przez odpowiednie słowa i towarzyszące im gesty sakralne.
Celebrans	przewodniczy czynnościom liturgicznym na mocy władzy udzielonych święceń.
Ceremoniarz	to osoba odpowiedzialna za przygotowanie i przebieg liturgii, zwłaszcza, gdy jest ona sprawowana bardzo uroczyście, kieruje wykonywaniem czynności przy sprawowaniu liturgii.
Ceroferariusz	obok ministrantów światła, którzy niosą w procesji „akolitki” istnieje druga służba ceroferariuszy. Niosą oni krótkie świece osadzone na drzewcu. Mogą to być także pochodnie.
Chleb ofiarny	(zob. hostia).
Chrzcielnica	miejsce przechowywania wody chrzcielnej.
Cingulum	pasek służący przepasaniu alby.
Cyporium	(łac. cibo = żywiec; ciborium = puchar), zwane potocznie puszką, służy do przechowywania komunikantów poza Mszą św., zazwyczaj ma kształt kielichowaty, jest jednak większe od kielicha mszalnego.
Dary ofiarne	rzeczy i akty wewnętrzne, które człowiek składa Bogu w czasie Mszy św. Przede wszystkim są to dary chleba i wina, które oznaczają wszelką ofiarę człowieka.
Dzwonki ołtarzowe	pojawily się w liturgii w wieku XIII, zwracają uwagę wiernym na zmianę postawy liturgicznej, zwołują lud i wielbią swym dźwiękiem Boga.
Eucharystia	jest to uczta ofiarna Jezusa Chrystusa, która z Jego woli powtarzana jest codziennie przez chrześcijan na Jego „pamiętkę”. Obok chrztu jest podstawowym sakramentem w życiu Kościoła.
Ewangelia	w niej znajdujemy Wesołą Nowinę Jezusa Chrystusa. Jest to najważniejsza Księga chrześcijan.
Herezja	(łac. haeresis = branie dla siebie) uznane przez Kościół za sprzeczne poglądy religijne głoszone przez pojedyncze osoby lub grupy społeczne. W Kościele Katolickim herezje były zwalczane przez inkwizycję (kary), a ich głoszenie groziło sankcjami np. ekskomuniką.

Kazanie	słowo kapłana skierowane do wiernych wyjaśniające usłyszane czytania biblijne.
Hostia	postać eucharystyczna Ciała Pańskiego, ma postać białych hostii wypiekanych z ziarna pszenicy i wody.
Hymn	uroczysta pieśń śpiewana na cześć Boga lub świętych.
Jasełka	nazwa ta pochodzi od staropolskiego słowa „jasła”, a są to przedstawienia teatralne, których treść stanowią wydarzenia związane z Bożym Narodzeniem. Początek jasełek dał św. Franciszek z Asyżu, który po powrocie z Ziemi Świętej, chcąc przybliżyć swoim braciom i mieszkańcom miasta atmosferę Betlejem, w jednej z grot w pobliżu Greccio w 1223 r. w noc Bożego Narodzenia ustawił żłóbek z sianem, w nim złożył prawdziwe dziecko, a wokół zgromadził owce, osła i wołuzwierzęta towarzyszące przyściu na świat Jezusa.
Kadzielnica	(zob. trybularz).
Kantor	wykonuje śpiewy podczas liturgii, psalmy, pieśni. Prowadzi wspólny śpiew.
Kielich mszalny	należy do najgodniejszych naczyń liturgicznych, używany do Mszy świętej, w nim spoczywa postać eucharystyczna Krwi Pańskiej.
Kolędy	są to pieśni śpiewane w okresie Bożego Narodzenia, wiążące się tematycznie z narodzeniem Jezusa Chrystusa. Nazwa „kolęda” pochodzi od łacińskiego słowa „calendae” pierwsze dni miesiąca. Chrześcijanie zwyczaj ten wiązali ze świętami Bożego Narodzenia, a Rzymianie składali sobie podarunki i życzenia. Zwyczaj ten rozpowszechnił się także w krajach słowiańskich jak o „chodzenie po kolędzie”. Śpiewane w tym okresie pieśni przyjęły nazwę „kolęd”. Pierwsze kolędy pojawiły się w XII wieku na terenie Francji. Pierwsze polskie kolędy miały charakter pieśni ludowych, a pojawiły się w XV wieku. Z tego okresu zachowało się 10 kolęd, niestety dziś już nie śpiewanych.
Komża	jest skróconą albam o szerokich rękawach, winna oznaczać czystość duszy.
Korporał	(łac. corpus = ciało) lniany lub płócienny, rozkłada się go na ołtarzu przykrytym białym obrusem.
Krzyż ołtarzowy	zwany też procesyjnym, niesiony na początku procesji w drodze do Ołtarza i stawiany w jego pobliżu.
Kustodia	jest to mała puszka, w niej przechowuje się Najświętszą Hostię przeznaczoną do monstrancji.
Lekcjonarz	księga zawierająca fragmenty Pisma Świętego (czytania, psalmy responsoryjne, aklamacje i Ewangelie) odczytywane podczas Liturgii Słowa we Mszy św.
Lektor	posługa udzielana alumnom seminariów duchownych. W zgromadzeniu liturgicznym czyta Słowo Boże i inne teksty w czasie liturgii i nabożeństw.
Łódka	naczynie należące do kadzielnicy (trybularza), zawierające ziarenka kadzidła.
Ministrant	(łac. ministrare = służyć) pomocnik przy sprawowaniu Mszy świętej i innych nabożeństw liturgicznych.

Mitra	jest uroczystym nakryciem głowy biskupa. Składa się ona z dwóch trójkątów połączonych opaską, dwiema wiszącymi z tyłu taśmami. W liturgii, w dzisiejszej formie, używana jest od XII w.. Wykonana z kosztownych materiałów, haftowana srebrem i złotem lub wysadzana szlachetnymi kamieniami. Modlitwa odmawiana podczas wkładania mitry nazywa ją hełmem zbawienia. Zaś symbolika średniowieczna w dwóch jej rogach dopatrywała się symbolu obu Testamentów: Starego i Nowego.
Monstrancja	(łac. monstrare = pokazywać) naczynie liturgiczne służące do ukazywania Ciała Pana Jezusa wiernym, głównie w celu adoracji. Formy monstrancji zaczerpnięto od form relikwiarzy. Pierwsze monstrancje powstały w średniowieczu, gdy w 1264 roku ustanowiono święto Bożego Ciała. Ich kształty przypominają wieżyczki lub gotyckie kościoły, ale najczęściej mają kształt słońca otoczonego promieniami, krzyża bądź serca. Te typy monstrancji pochodzą z baroku i one występują obecnie w naszych kościołach. Najstarsza polska monstrancja została ufundowana przez Władysława Jagiełłę jest przechowywana w Poznaniu w kościele Bożego Ciała.
Mszał	księga dla celebransa, zawierająca modlitwy mszalne na wszystkie dni roku liturgicznego.
Nawa	(łac. navis = okręt)nawiązuje do łodzi św. Piotra, stanowiącej obraz całego Kościoła ludu Bożego. Apostołowie, a dziś papież i biskupi wiodą Go po wzburzonych wodach świata do niebieskiej ojczyzny. Nawa to środkowa część kościoła łącząca przedsionek z prezbiterium. W zasadzie jest przeznaczona dla wiernych. Ilość naw w kościołach jest różna: są jedno, dwu, trzy, pięcio- i siedmionawowe. Nawy oddzielone są od siebie przynajmniej optycznie kolumnadą, czyli szeregiem kolumn posiadających w zależności od stylu architektonicznego własne, nawowe sklepienia.
Ołtarz	stół na którym składa się Najświętszą Ofiarę, czyli Mszę świętą i przy którym rozdziela się Ciało Pańskie.
Oracja	uroczysta modlitwa odmawiana przez kapłana w imieniu wiernych.
Ornat	wierzchnia szata celebransa.
Paliusz	Jest to biała taśma wełniana, szeroka około siedem centymetrów. Ma ona kształt naszyjnika o dwóch dodanych końcach, z których jeden opada na piersi, a drugi na plecy. Paliusz zdobi sześć czarnych krzyżyków. Od V w. nosili go papieże, a od XIII w. arcybiskupi metropolici. Wręcza im go papież. Paliusz jest znakiem bardziej rozległej władzy duchowej arcybiskupa metropolity. Jest też napomnieniem dla niego, aby przekazanej władzy używał na wzór Chrystusa dobrego pasterza.
Palka	(łac. palla = zasłona)niewielki kawałek płótna lnianego, usztywniony, służy do nakrywania kielicha mszalnego.
Papież	jest najwyższym zwierzchnikiem i głową Kościoła Katolickiego, biskupem Rzymu. Według nauki katolickiej Chrystus powierzył mu pasterzowanie Kościoła Apostołom, a wśród nich wyróżnił Szymona, którego nazwał Piotrem, czyli Opoką, stanowiącą fundament Kościoła i jego jedności. Św.

Piotr umarł jako biskup Rzymu, dlatego biskupi Rzymu są jego następcami. Papież sprawuje najwyższą władzę w Kościele, a przysługujące mu uprawnienia składają się na tzw. prymat papieski. Wybierany jest przez kardynałów zebranych na Konklawe. Obrany Papież przybiera sobie nowe imię. Jan Paweł II jest 264 papieżem w historii Kościoła.

Paschał	gruba świeca z wrytym krzyżem i pięcioma czerwonymi granami. Oznaczająca Chrystusa Zmartwychwstałego.
Pasek	(zob. cingulum).
Pastorał	ozdobna laska używana przez biskupa jako symbol posługi pasterskiej otrzymanej od Chrystusa, ma swoją prehistorię jego prototypu można szukać w starożytności, w lasce służącej do podpierania się, bądź też do przedłużania zasięgu działania. Dlatego laskę używano za symbol władzy. (Wj 4,17; Lb 17, 17; Ps 22, 4; 44, 7). Od pastorału biskupa wcześniejsza była laska opata. Pierwszym opatem, który jej używał, był św. Kolumban (+ 615). Odtąd szybko się rozpowszechniała. Poza klasztorami używali jej biskupi, królowie i książęta, jako znaku władzy. Do liturgicznych insygniów biskupa pastorał zalicza się od XI wieku. Gdy chodzi o symbolikę pastorału, to jego zakrzywienie u góry oznacza troskę pasterską biskupa, którym ma odciągać wiernych od zła, jak pasterz owce, i zaprowadzić do dobra. Środkowa część oznacza podporę i symbolizuje służbę ludowi, umacnianie jego wiary. Dolna część ostro zakończona oznacza troskę pasterza w zachęcaniu, napominaniu, a nawet w karceniu. Papież od XI w. używa pastorału prostego, zakończonego krzyżem równoramiennym.
Patena	pokryty szlachetnym metalem „talerzyk”, służy do składania na niej hostii.
Pieta	to termin używany przede wszystkim w sztuce kościelnej. Określa on wizerunek Matki Bożej trzymającej na kolanach ciało swojego syna zdjęte z krzyża. Najsławniejsza pieta wykonana z białego marmuru przez Michała Anioła znajduje się w Rzymie w Bazylice św. Piotra.
Postawa	stojąca - postawa szacunku wobec Boga Najwyższego • klęcząca - postawa adoracji i pokory wobec Boga • siedząca - postawa słuchania • leżenie krzyżem - znak najgłębszej czci, adoracji i pokuty
Prezbiterium	część kościoła, w której znajduje się ołtarz główny.
Procesja	uroczysty pochód religijny połączony ze śpiewem.
Puryfikacja	(łac. purifico = oczyszczam) ręczniczek, którym wyciera się kielich po spożyciu przez kapłana Krwi Chrystusa.
Puszka	(zob. cyborium).
Relikwie	(łac. reliquiae = szczątki) kości Świętych Pańskich lub przedmioty, które miały styczność z Chrystusem Panem albo Świętymi.
Relikwiarz	ozdobne naczynie w którym przechowuje się relikwie.
Responsorium	powtarzane wersety psalmu stanowiące odpowiedź człowieka na Słowo Boże.
Rok liturgiczny	jest wspomnieniem i przeżywaniem zbawczych dzieł Boga dokonanych

głównie przez Jezusa Chrystusa. Rozpoczyna się od I Niedzieli Adwentu. W ustalonych przez przepisy liturgiczne, obchodzimy tajemnice Pańskie, począwszy od Wcielenia i Narodzenia, aż do Wniebowstąpienia i Zesłania Ducha Świętego. W pozostałe dni rozważamy życie chrześcijańskie, które znajduje swój kres w dniu powtórnego przyjścia Pana. Dlatego też Rok Kościelny nazywany bywa również Rokiem Pańskim lub Rokiem Zbawienia.

Roraty	śpiew na wyjście Mszy św. wotywniej o Matce Bożej w Adwencie rozpoczyna się od słów: „Rorate caeli desuper”, „Spuście rosę niebios a z góry”. Stąd Mszę św. o Matce Bożej w Adwencie nazwano Roratami. Początki rorat w Polsce sięgają XIII w. Kościół na początku tej Mszy św. pogrążony jest w ciemnościach. Pala się jedynie świece i lampiony. Dopiero po akcie pokutnym, na śpiew „Chwała na wysokości Bogu...” zapala się wszystkie światła w kościele. Dekoracja Rorat przypomina zbliżanie się do uroczystości Bożego Narodzenia. w czasie Rorat pali się obok ołtarza dodatkowa świeca z białą lub niebieską wstążką. Zwyczaj umieszczania tej dodatkowej świecy sięga czasów Bolesława Wstydlwego. Za jego panowania na początku Adwentu ludzie stawali przed ołtarzem katedry i powtarzali słowa: "Jestem gotów na sąd Boży".
Sanctissimum	łacińska nazwa Najświętszego Sakramentu.
Sedilla	siedzenia dla celebransa i tych, którzy mu usługują. Znajdują się w pobliżu Ołtarza.
Służba liturgiczna	zespół ludzi, chłopców i dziewcząt, którzy w czasie sprawowania liturgicznych obrzędów spełniają posługę w sposób określony przepisami Kościoła.
Strój ministranta	kołnierzyk (pelerynka), komeżka i sutanka.
Stuła	wąski, długi pas materiału zakładany przez kapłana na szyję podczas sprawowania Mszy św. , spowiedzi i innych sakramentów oraz posług liturgiczno-duszpasterskich. Jest znakiem świętej władzy kapłańskiej. Również diakon może nosić stułę w czasie tych czynności, lecz zakłada ją przez lewe ramię. Kolor stuły dobieramy do koloru szat liturgicznych.
Szaty liturgiczne	ubierane przez biskupa, kapłana oraz ich asystę do sprawowania liturgii. Pierwsze wieki chrześcijaństwa nie znały ich. Sprawujący liturgię ubierali zwykle, chociaż bardziej uroczyste ubrania. Dopiero pod koniec VII w. celebrans zaczął przywdziewać szaty liturgiczne. Od czasów papieża Innocentego (+ 1216 r.) przyjął się zwyczaj używania szat liturgicznych w różnych kolorach, w zależności od uroczystości czy święta i okresu liturgicznego: Biały - symbolizuje światło, czystość, niewinność, radość, świąteczny nastrój. Używany podczas obchodów liturgicznych w czasie radosnym Czerwony - to znak krwi, walki, męczeństwa a także kolor ognia. Używany w czasie obchodów liturgicznych męczenników, w czasie Zesłania Ducha Świętego a także w święta Pańskie związane z męką Chrystusa. Zielony - symbol nadziei, odrodzenia, młodości. Używany w niedziele i dni powszednie w czasie zwykłym. Fioletowy - znak żałoby i pokuty, stosowany pierwotnie w miejsce koloru czarnego. Używany w czasie Adwentu i Wielkiego Postu

Tabernakulum	(łac. tabernaculum = namiot, przybytek, świątynia) to miejsce przechowywania Najświętszego Sakramentu w kościele. Umieszczane jest zazwyczaj na osobnej podstawie w pobliżu głównego ołtarza lub w osobnej kaplicy. Tabernakulum bywa często złożone wewnątrz a na zewnątrz posiada bogatą ornamentację: na jego drzwiczkach umieszcza się znak IHS, rybę lub kosz z chlebem, albo pelikana karmiącego swoje młode własną krwią (symbol Pana Jezusa cudownie karmiącego wiernych swoim ciałem i krwią).
Trybularz	zwany popularnie kadzielnicą, używany od IV wieku w liturgii, składa się z czaszy i ruchomej kopytki podnoszonej na łańcuszku.
Welon	okrycie wierzchnie celebransa w czasie uroczystego błogosławieństwa Najświętszym Sakramentem.
Złożenie rąk	przy modlitwie oznacza wniesienie duszy do Boga i oddanie Mu się z wiarą.